

Obsah

Předmluva	V
Obsah	XI
Podrobný obsah	XIII
Seznam vybraných zkratk	XVII
Kapitola 1 Světová ekonomika a globalizace: vybrané souvislosti	1
1.1 Globalizace ve světové ekonomice	1
1.2 Subjekty světové ekonomiky v éře globalizace	11
1.3 Centra světové ekonomiky: regiony a národní státy	26
1.4 Perspektivy dalšího vývoje světové ekonomiky	42
Kapitola 2 Integrační proces v Evropě a postavení Evropské unie ve světové ekonomice	45
2.1 Metody integrace v západní Evropě	45
2.2 Na cestě k prosperující a demokratické integraci	47
2.3 Soudržnost a hospodářská vyspělost EU z pohledu ekonomické úrovně jejích regionů	60
2.4 Současné postavení Evropské unie ve světové ekonomice a její budoucnost	82
Kapitola 3 Evropská unie a světový obchod	85
3.1 Trendy ve vývoji obchodních toků a měnící se pozice Evropské unie ve světovém obchodě	86
3.2 Liberalizační tendence ve světovém obchodě v období po druhé světové válce	89
3.3 Institucionální předpoklady pro realizaci zahraničně obchodních vztahů v EU	101
3.4 Současný charakter obchodní politiky EU: liberální versus protekcionistická opatření	108
3.5 Dopad globalizačních tendencí ve světové ekonomice na objem a strukturu unijního obchodu	119
3.6 Obchodní strategie EU v měnícím se prostředí světové ekonomiky ..	142
Kapitola 4 Přístup Evropské unie k řešení chudoby v rozvojovém světě	149
4.1 Teoretická východiska a měření chudoby v rozvojovém světě	151

4.2	Globální kontext chudoby a celosvětové úsilí o snížení chudoby v rozvojovém světě.....	154
4.3	Mezinárodní obchod jako způsob úniku z chudoby a periferie?.....	164
4.4	Evropská unie na cestě ke snížení chudoby v rozvojovém světě.....	170

Kapitola 5 Evropská unie a reforma mezinárodního měnového systému 187

5.1	Institucionalizace mezinárodního měnového systému po druhé světové válce	187
5.2	Měnová spolupráce v Evropské unii.....	204
5.3	Postavení a úloha EU při zajišťování stabilního mezinárodního měnového systému	219

Kapitola 6 Konkurenceschopnost Evropské unie v podmínkách globalizace světové ekonomiky 229

6.1	Konkurenceschopnost z pohledu teoretických přístupů a možnosti analýzy regionální konkurenceschopnosti	230
6.2	Konkurenceschopnost v podmínkách soudobé globalizace	235
6.3	Empirická analýza konkurenceschopnosti v Evropské unii.....	251
6.4	Souhrnné poznatky ze zkoumání konkurenceschopnosti EU v podmínkách globalizace světové ekonomiky	268

Kapitola 7 Přínos EU k zajišťování bezpečnosti a míru ve světě.... 271

7.1	Evropská unie – smysl a nutnost budování bezpečnostních struktur v rámci integračního procesu.....	272
7.2	Okolnosti a motivace vzniku a existence Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU.....	273
7.3	Nutnost vymezení Společné bezpečnostní a obranné politiky v rámci Společné zahraniční a bezpečnostní politiky	283
7.4	NATO jako strategický partner Evropské unie.....	288
7.5	Operace Evropské unie jako klíčový nástroj Společné bezpečnostní a obranné politiky	291

Kapitola 8 Závěr..... 301

Literatura 311

Seznam tabulek..... 337

Přílohy 341

Rejstřík..... 351

Summary 357

Podrobný obsah

Předmluva	V
Obsah	XI
Podrobný obsah	XIII
Seznam vybraných zkratk	XVII
Kapitola 1 Světová ekonomika a globalizace: vybrané souvislosti	1
1.1 Globalizace ve světové ekonomice	1
1.1.1 Podstata globalizace: základní vymezení ekonomické globalizace ...	2
1.1.2 Spor o pojetí nástupu globalizace ve světové ekonomice	6
1.1.3 Světová ekonomika v současné éře globalizace	8
1.2 Subjekty světové ekonomiky v éře globalizace	11
1.2.1 Národní státy v procesu globalizace	12
1.2.2 Nadnárodní společnosti jako hlavní subjekty globalizované světové ekonomiky	17
1.2.3 Mezinárodní organizace v současné éře globalizace	22
1.3 Centra světové ekonomiky: regiony a národní státy	26
1.3.1 Regiony a regionální ekonomická integrace	28
1.3.2 Soudobá centra světové ekonomiky	32
1.3.3 Potenciální centra světové ekonomiky	37
1.4 Perspektivy dalšího vývoje světové ekonomiky	42
Kapitola 2 Integrovaný proces v Evropě a postavení Evropské unie ve světové ekonomice	45
2.1 Metody integrace v západní Evropě	45
2.2 Na cestě k prosperující a demokratické integraci	47
2.2.1 Počátky integračního procesu v západní Evropě a vznik Evropských společenství	48
2.2.2 Od celní unie k vnitřnímu trhu ES v rozšířené sestavě	50
2.2.3 Pád železné opony a vznik Evropské unie	53
2.2.4 Expanze Evropské unie v novém století	55
2.2.5 Hospodářská krize a revize systému hospodářské správy: EU na cestě k fiskální a bankovní unii	57
2.3 Soudržnost a hospodářská vyspělost EU z pohledu ekonomické úrovně jejich regionů	60
2.3.1 Evropa regionů aneb jednota v rozmanitosti	61
2.3.2 Problém disparit a jejich výskyt v EU	64

2.3.3	Soudržnost jako přístup k vyváženému rozvoji EU	71
2.3.4	Aspekty hospodářské vyspělosti regionů EU a budoucnost politiky soudržnosti EU	77
2.4	Současné postavení Evropské unie ve světové ekonomice a její budoucnost.....	82

Kapitola 3 Evropská unie a světový obchod 85

3.1	Trendy ve vývoji obchodních toků a měnící se pozice Evropské unie ve světovém obchodě.....	86
3.2	Liberalizační tendence ve světovém obchodě v období po druhé světové světové válce	89
3.2.1	Institucionální rámec a průběh mnohostranné liberalizace obchodu v rámci GATT/WTO	91
3.2.2	Pravidla a principy mnohostranného systému obchodování: liberalizace obchodu, či jen její proklamace?	97
3.3	Institucionální předpoklady pro realizaci zahraničně obchodních vztahů v EU	101
3.3.1	Společná obchodní politika EU: formování právních základů aneb jak jsou naplňovány výlučné kompetence v oblasti extraunijního obchodu	102
3.3.2	Aplikace jednotných zásad Společné obchodní politiky v podmínkách vnitřního trhu EU.....	105
3.4	Současný charakter obchodní politiky EU: liberální versus protekcionistická opatření.....	108
3.4.1	Úroveň tarifní ochrany a další netarifní opatření v EU.....	109
3.4.2	Preferenční obchodní vztahy EU aneb jak podpořit bilaterální obchod.....	112
3.4.3	Nekalé obchodní praktiky a Evropská unie	116
3.5	Dopad globalizačních tendencí ve světové ekonomice na objem a strukturu unijního obchodu	119
3.5.1	Teritoriální struktura extraunijního obchodu	121
3.5.2	Rovnovážný model mezinárodního obchodu se zbožím mezi EU a USA.....	127
3.5.3	Komoditní struktura extra unijního obchodu.....	129
3.5.4	Zjevné komparativní výhody EU při vývozech do nečlenských zemí.....	137
3.5.5	Dopad globalizace na výrobu a zahraniční obchod v EU	138
3.6	Obchodní strategie EU v měnícím se prostředí světové ekonomiky ..	142

Kapitola 4 Přístup Evropské unie k řešení chudoby v rozvojovém světě..... 149

4.1	Teoretická východiska a měření chudoby v rozvojovém světě	151
4.2	Globální kontext chudoby a celosvětové úsilí o snížení chudoby v rozvojovém světě.....	154
4.2.1	Mezinárodní organizace jako významný aktér oficiální rozvojové pomoci.....	156

4.2.2	Současné cíle a závazky mezinárodního společenství v oblasti boje proti chudobě.....	159
4.3	Mezinárodní obchod jako způsob úniku z chudoby a periferie?.....	164
4.4	Evropská unie na cestě ke snížení chudoby v rozvojovém světě.....	170
4.4.1	Rozvojové cíle tisíciletí a EU: jak překonat finanční úskalí?	172
4.4.2	Vztahy EU s ACP při měnících se podmínkách světové ekonomiky	174
4.4.3	Chudý chudému pomůže aneb budoucnost financování rozvojové spolupráce EU	179

Kapitola 5 Evropská unie a reforma mezinárodního měnového systému 187

5.1	Institucionalizace mezinárodního měnového systému po druhé světové válce	187
5.1.1	Reformy mezinárodního měnového systému.....	189
5.1.2	Vliv ekonomické krize na mezinárodní měnový systém: reformní opatření	195
5.1.3	Dopady reforem mezinárodního měnového systému na EU.....	198
5.2	Měnová spolupráce v Evropské unii.....	204
5.2.1	Prohlubování měnové spolupráce v EU.....	204
5.2.2	Institucionální základ fungování současné měnové integrace v EU	208
5.2.3	Účinky měnové integrace na konvergenci ekonomik	209
5.3	Postavení a úloha EU při zajišťování stabilního mezinárodního měnového systému	219
5.3.1	Měnová stabilita eurozóny: postavení eura v současných podmínkách světové ekonomiky	219
5.3.2	Projekce možných scénářů budoucího vývoje měnové integrace v EU s dopadem na mezinárodní měnový systém.....	222

Kapitola 6 Konkurenceschopnost Evropské unie v podmínkách globalizace světové ekonomiky 229

6.1	Konkurenceschopnost z pohledu teoretických přístupů a možnosti analýzy regionální konkurenceschopnosti	230
6.2	Konkurenceschopnost v podmínkách soudobé globalizace	235
6.2.1	Konkurenceschopnost versus globalizace, či vzájemné propojení a ovlivňování?	235
6.2.2	Růstová dynamika v globalizované světové ekonomice.....	236
6.2.3	Specifika konceptu konkurenceschopnosti v pojetí EU.....	238
6.2.4	Možnosti zvyšování konkurenceschopnosti EU a potenciál dalšího rozvoje	246
6.3	Empirická analýza konkurenceschopnosti v Evropské unii.....	251
6.3.1	Metodologické problémy s hodnocením národní a regionální konkurenceschopnosti v Evropské unii.....	251
6.3.2	Aplikace používaných metod na vybrané ekonomiky EU	252
6.3.3	Národní konkurenceschopnost vybraných ekonomik EU	260

6.3.4	Poznatky z komparativní analýzy regionální konkurenceschopnosti vybraných zemí Unie a její přínosy	262
6.3.5	Vyhodnocení konkurenceschopnosti vybraných ekonomik EU v kontextu alternativního přístupu – metody DEA	267
6.4	Souhrnné poznatky ze zkoumání konkurenceschopnosti EU v podmínkách globalizace světové ekonomiky	268

Kapitola 7 Přínos EU k zajišťování bezpečnosti a míru ve světě.... 271

7.1	Evropská unie – smysl a nutnost budování bezpečnostních struktur v rámci integračního procesu	272
7.2	Okolnosti a motivace vzniku a existence Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU	273
7.2.1	Otázka charakteristiky pojmu Společné zahraniční a bezpečnostní politiky z hlediska formy a obsahu	273
7.2.2	Spolupráce zemí EU v oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky v kontextu integračního procesu	274
7.2.3	Rozhodovací proces a institucionální zajištění Společné zahraniční a bezpečnostní politiky	280
7.3	Nutnost vymezení Společné bezpečnostní a obranné politiky v rámci Společné zahraniční a bezpečnostní politiky	283
7.3.1	Okolnosti vzniku a vývoje Společné bezpečnostní a obranné politiky	284
7.3.2	Rozhodovací proces, institucionální zajištění a financování Společné bezpečnostní a obranné politiky	286
7.4	NATO jako strategický partner Evropské unie	288
7.5	Operace Evropské unie jako klíčový nástroj Společné bezpečnostní a obranné politiky	291
7.5.1	Zahraniční mise EU	292

Kapitola 8 Závěr..... 301

Literatura 311

Seznam tabulek..... 337

Přílohy 341

Rejstřík 351

Summary 357